

Куниця О. П.

Заслужений працівник фізичного виховання і спорту, старший викладач кафедри фізичного виховання Дніпровського державного аграрного університету

**ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Розвиток інноваційної економіки України зумовлює в якості завдань вищої професійної освіти забезпечення підприємств і організацій кваліфікованими кадрами, готовими організувати інноваційну діяльність і бути лідерами в своїй галузі. Також створення в період навчання умов для адекватного, особистісного професійного розвитку, творчого саморозвитку.

Конкурентоспроможна особистість, яка формується в процесі становлення в закладі вищої освіти, характеризується певними якостями: здатністю до високої якості і ефективності своєї діяльності, а також дисциплінованістю, змагальністю, суперництва і напруженої боротьби з конкурентами. При цьому конкурентоспроможна особистість повинна володіти професійними компетенціями, тобто здатністю застосовувати знання, особистісні якості для успішної діяльності в певній галузі, що забезпечує успішну адаптацію в професійному середовищі.

У сучасних умовах здобувач вищої освіти повинен володіти професійними знаннями, вміннями і навичками, а й певним набором компетенцій, що дозволяють йому успішно реалізувати свій творчий потенціал в практичній діяльності. Питанням формування лідерських компетенцій в процесі навчання здобувача у навчальному закладі приділяється увага. Однак немає підстав стверджувати, що в масовій практиці вищої освіти в повній мірі використовується організаційно-педагогічні умови навчання, які можуть сприяти формуванню лідерських компетенцій в професійній діяльності. Опитування роботодавців та випускників вузів показує, що сучасна система професійної освіти не повною мірою використовує умови розвитку здібностей студентів брати активну участь в колективному творчому вирішенні складних проблем, брати на себе відповідальність, являти ініціативу, що є невід'ємними якостями лідера. В результаті фахівці не в достатній мірі готові виконувати функції лідера на ринку праці, що знижує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Актуальність проблеми обумовлена також і тим, що в даний час зросли вимоги до якості підготовки фахівців в системі вищої освіти. Умовами забезпечення цих вимог є: орієнтація на якісні параметри фахівців, застосування інноваційних технологій в навчанні, комплексний підхід в оцінці результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів.

Реалізація сучасних завдань освіти вимагає від викладача постійної активності до дії, чутливим до близького і далекого навколишнього і особливо до студента, бачити образ бажаного майбутнього і робити його привабливим, висловити і заражати своїми ідеями. Це дає підставу припускати, що поряд з розвитком ключових якостей, для сучасного педагога вагомим чинником є виховання у студента лідерських якостей. Таким чином в ряд актуальних завдань впадають і проблеми, що пов'язані з розробкою теоретичних основ і з пошуком ефективних педагогічних засобів формування лідерських якостей у студентів. Для вирішення цієї проблеми необхідно вирішення цілої низки завдань: уточнення понять «лідер»; конкретизації поняття «лідерські якості»; визначення структури та ключових лідерських якостей, які є необхідними саме в педагогічній діяльності. Без вирішення перерахованих завдань неможливо використання технології формування лідерських якостей студентів.

На сьогоднішній день немає жодної теорії або підходу, який об'єднував би всі дослідження і відбивав би загальне бачення феномена лідерства і фігури лідера. Так само не існує і загального погляду на формулювання лідерства [1, с. 3].

Таким чином, лідерство – це багатостороннє соціальне явище, багатовекторний елемент сучасної системи управління та її «пусковий механізм», який менш якого проявляється в будь-яких більш-менш організованих групах, всі прагнуть до будь-якої спільної для групи мети.

Рівень соціальної і культурної зрілості випускника, ступінь прояву його здатності до осмислених і продуктивних дій в сучасному світі – найважливіший критерій якості отриманої ним освіти. У сучасного здобувача вищої освіти повинна бути сформована компетентність щодо оновлення компетенцій. Це формування внутрішнього ресурсу людини задля постійного освоєння, застосування нових компетенцій.

Серед соціально-педагогічних умов, що об'єктивно сприяють розкриттю лідерського потенціалу особистості студента в процесі його становлення в освітньому середовищі, слід виділити фізичну культуру. Базовим результатом освіти в галузі фізичної культури є освоєння студентами основ фізкультурної діяльності. Крім того, предмет «Фізична культура» сприяє розвитку особистісних якостей студентів і є засобом формування у них універсальних здібностей (компетенцій).

Виходячи з цього, ми визначили мету освітнього процесу на заняттях фізичної культури як створення умов для включення студентів в діяльнісне навчання, зміна акцентів в навчальній діяльності, націлених на інтелектуальний розвиток здобувачів вищої освіти за рахунок зменшення частки репродуктивної діяльності, надання їм допомоги у самовизначенні, підтримки у виявленні і реалізації індивідуальні можливостей.

Це може бути досягнуто через використання технології лідерства на заняттях і залученням студентів до діяльнісного навчання з допомогою вирішення наступних завдань:

- розвивати вміння в організації та управлінні групою на заняттях;
- розвивати комунікативні та рефлексивні вміння;
- розвивати вміння спостерігати, визначати помилки і шляхи їх усунення;
- розвивати вміння працювати в групі.

На навчально-тренувальних заняттях студент пізнає себе з нових, раніше невідомих йому сторін, стверджує себе в своїй свідомості. Активна рухова діяльність регулює процеси збудження і гальмування центральної нервової системи [4]. Навчально-тренувальні заняття, участь в спортивних змаганнях, що пред'являють досить високі вимоги до організму, можуть знизити, а часом і зовсім нейтралізувати раніше виниклі негативні емоційні переживання. В силу самої сутності фізичної культури і спорту прояв в них негативних рис характеру – боягузтва, безвілля, грубості сприймається як негарне, негативне в поведінці і, навпаки, сміливість, рішучість, мужність – як приклад для наслідування.

Таким чином, стає зрозуміло, що в процесі фізичної підготовки і спорту ненав'язливо, природно відбувається виховання і самовиховання не тільки окремих фізичних якостей, але і цілого ряду необхідних людині в житті психічних якостей, в тому числі і лідерських.

Список джерел та літератури

1. Евланов Л.Г., «Теория и практика принятия решений». Москва: «Экономика», 2008. 110 с.
2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / Пер. с англ. Москва: Дело, 2018.
3. Мильнер Б.З., «Теория организации»: Учебник, Москва: ИНФРА-М. 2014. 132 с.
4. Ivashchenko O. Leadership as a fundamental aspect of the performance of student-athletes in university men's sports teams. *Journal of Physical Education and Sport*; Pitești Vol. 17, Iss. 1. (Mar 2017). P. 472480-.